

BÀI 6

HỆ QUẢ CHUYỂN ĐỘNG XUNG QUANH MẶT TRỜI CỦA TRÁI ĐẤT

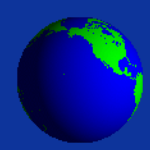
NỘI DUNG CHÍNH

- I CHUYỂN ĐỘNG BIỂU KIẾN
HẰNG NĂM CỦA MẶT TRỜI**
 - II CÁC MÙA TRONG NĂM**
 - III NGÀY, ĐÊM DÀI NGẮN
THEO MÙA VÀ THEO Vĩ ĐỘ**
-

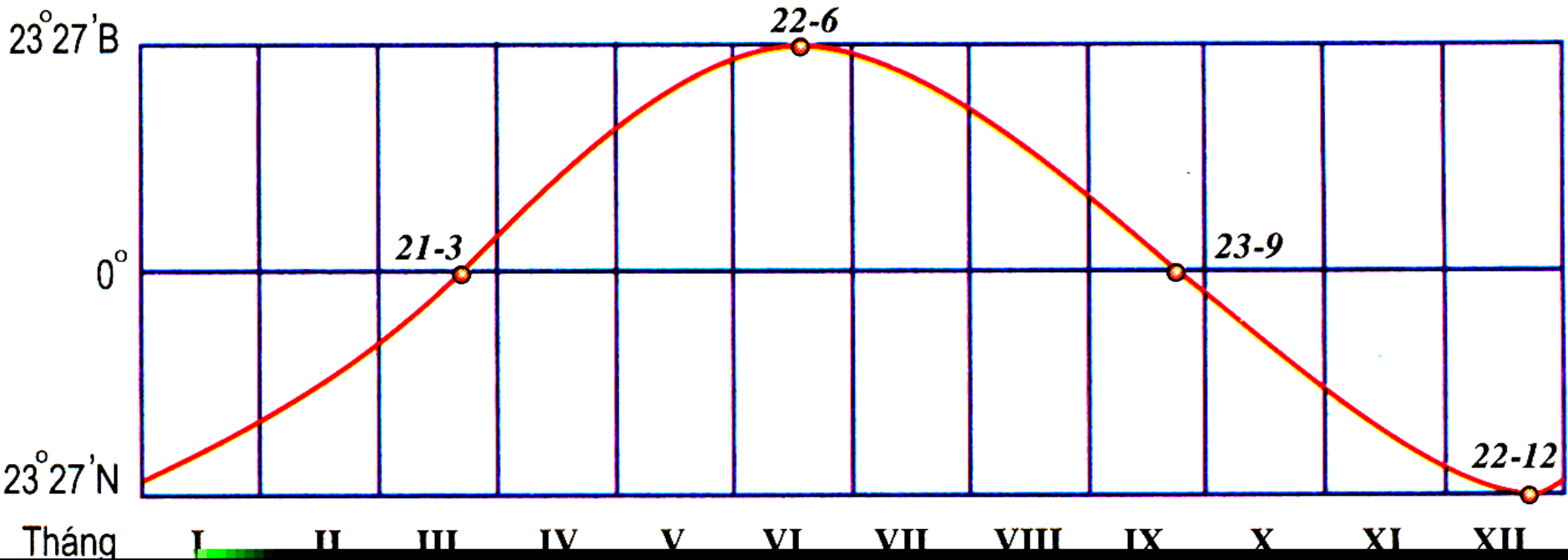
I- CHUYỂN ĐỘNG BIỂU KIẾN HÀNG NĂM CỦA MẶT TRỜI

- ❖ Hiện tượng Mặt Trời lên đúng đỉnh đầu lúc 12H trưa lần lượt xảy ra tại các địa điểm trong phạm vi từ chí tuyến Bắc (ngày 22-6) → chí tuyến Nam (ngày 22-12).
 - ❖ Chuyển động biểu kiến hàng năm của Mặt Trời là chuyển động giả của Mặt Trời hàng năm giữa hai chí tuyến. Nguyên nhân: Do Trái Đất chuyển động tịnh tiến xung quanh Mặt Trời.
-

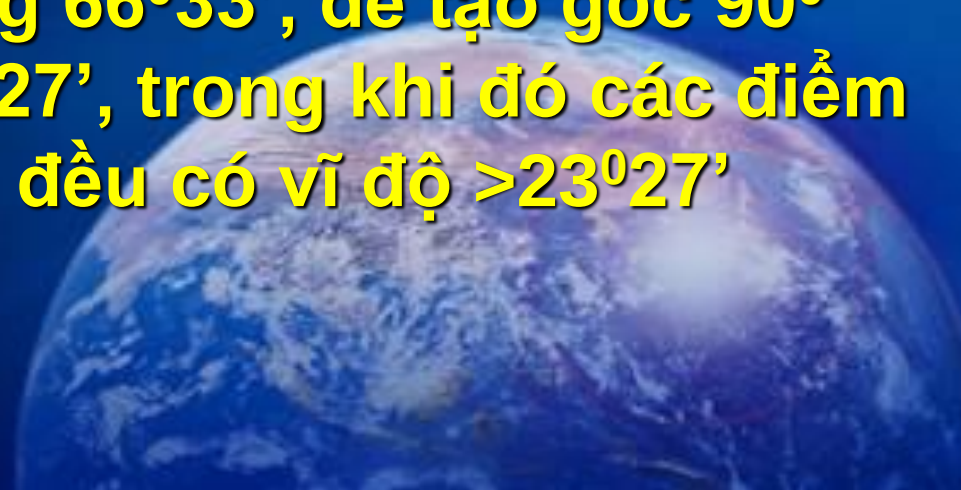
I- CHUYỂN ĐỘNG BIỂU KIẾN HÀNG NĂM CỦA MẶT TRỜI

Hình 6.1. Đường biểu diễn đường chuyển động biểu kiến của Mặt Trời trong năm

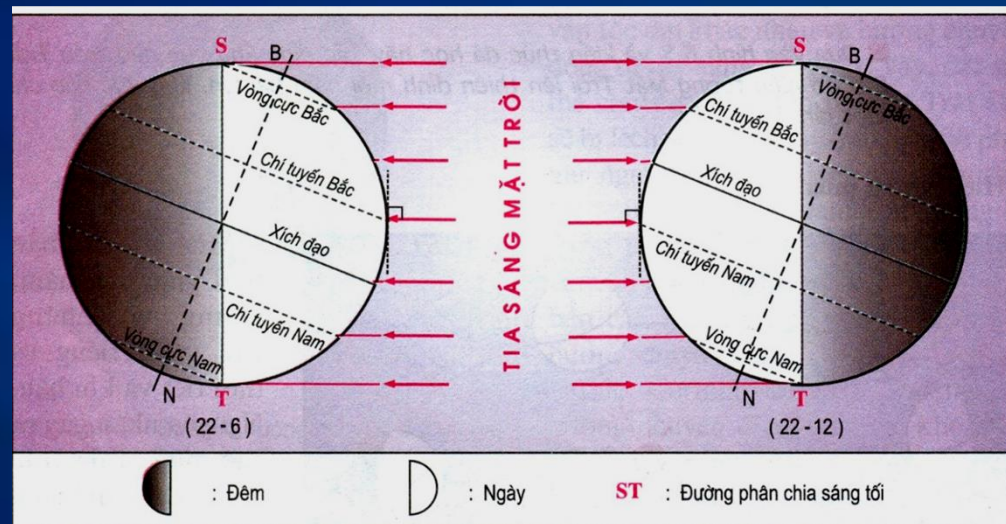

I- CHUYỂN ĐỘNG BIỂU KIẾN HÀNG NĂM CỦA MẶT TRỜI

- Trong vòng 1 năm các địa điểm ở nội chí tuyến đều có 2 lần Mặt Trời lên thiên đỉnh.
 - Các địa điểm nằm trên 2 chí tuyến chỉ có 1 lần Mặt Trời lên thiên đỉnh.
 - Các địa điểm ở ngoại chí tuyến không bao giờ có hiện tượng Mặt Trời lên thiên đỉnh.
- ❖ Vì trục Trái Đất nghiêng $66^{\circ}33'$, để tạo góc 90° thì góc phụ phải là $23^{\circ}27'$, trong khi đó các điểm nằm ở ngoại chí tuyến đều có vĩ độ $>23^{\circ}27'$
-

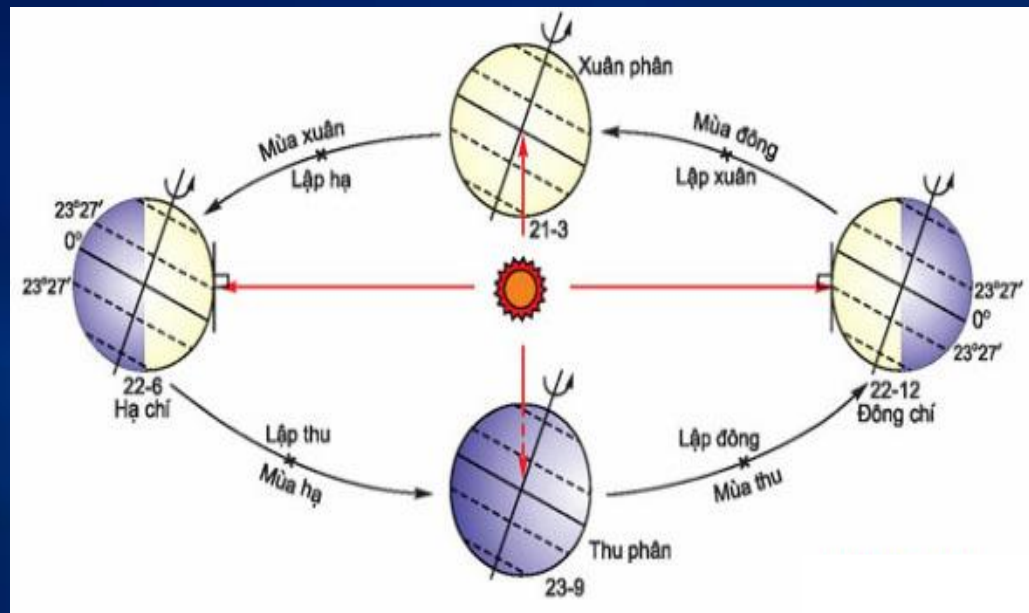
II- CÁC MÙA TRONG NĂM

- **Mùa:** là một khoảng thời gian trong năm có những đặc điểm riêng về thời tiết và khí hậu.
- **Nguyên nhân:** do trục Trái Đất nghiêng và không đổi phương trong không gian. Nên có thời kì BCB ngả về phía Mặt Trời và có thời kì BCN ngả về phía Mặt Trời

II- CÁC MÙA TRONG NĂM

- ❖ Có 4 mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông. Ở NBC, 4 mùa diễn ra ngược lại với BCB
- ❖ Các nước theo dương lịch ở BCB ngày khởi đầu của 4 mùa là:
 - Xuân phân (21-3)
 - Hạ chí (22-6)
 - Thu phân (23-9)
 - Đông chí (22-12)

Các mùa theo dương lịch ở bán cầu Bắc

II- CÁC MÙA TRONG NĂM

- ❖ **Các nước dùng âm- dương lịch ngày khởi đầu của 4 mùa được tính sớm hơn khoảng 45 ngày:**
 - **Lập xuân (5-2)**
 - **Lập hạ (6-5)**
 - **Lập thu (8-8)**
 - **Lập đông (8-11)**

III- NGÀY, ĐÊM DÀI NGẮN THEO MÙA VÀ THEO Vĩ ĐỘ

❖ Nguyên nhân:

Do Trái Đất nghiêng và không đổi phương trong khi chuyển động quanh Mặt Trời nên tùy vị trí Trái Đất trên quỹ đạo mà ngày, đêm dài ngắn theo mùa và theo vĩ độ

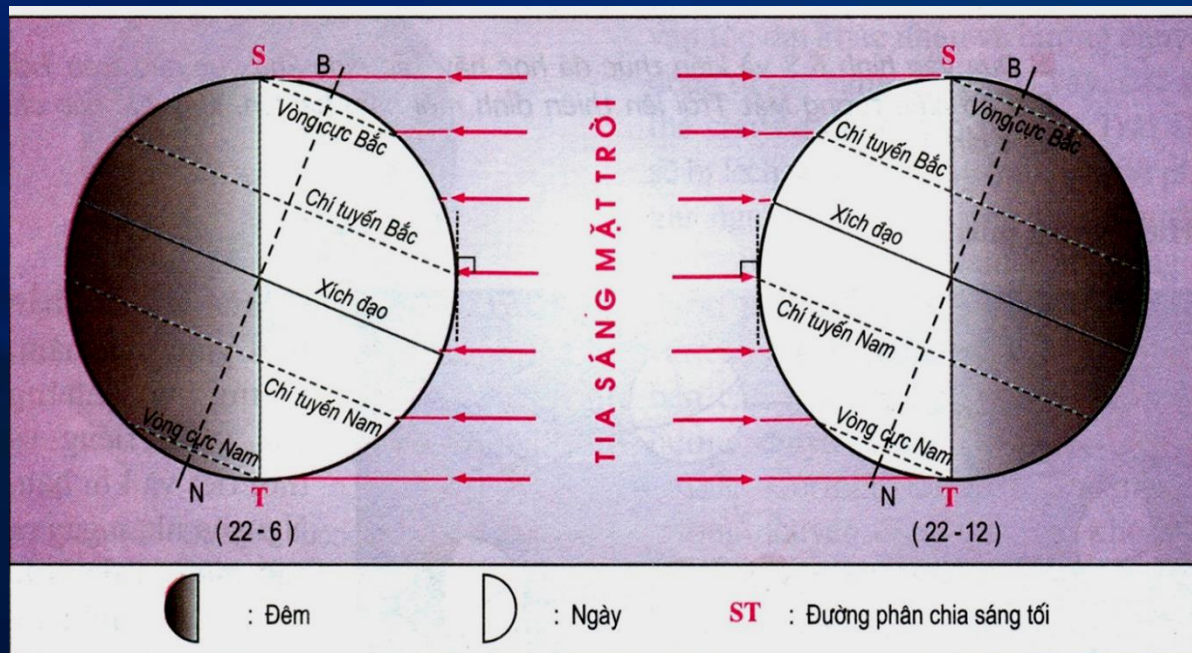
Độ dài ngày đêm ở 2 bán cầu trái ngược nhau

III- NGÀY, ĐÊM DÀI NGẮN THEO MÙA VÀ THEO Vĩ ĐỘ

❖ Ở BBC:

- Mùa xuân và mùa hạ có ngày dài hơn đêm. Còn mùa thu và đông có ngày ngắn hơn đêm.
- Ngày 21-6 và 23-9: ngày và đêm có thời gian bằng nhau (ở khắp nơi).
- Ngày 22-6 thời gian ngày dài nhất và 22-12 thời gian ngày ngắn nhất.

III- NGÀY, ĐÊM DÀI NGẮN THEO MÙA VÀ THEO VĨ ĐỘ

❖ Ở BBC:

- Vào mùa hạ: càng gần xích đạo thì ngày càng ngắn dần
Vào mùa đông: càng gần xích đạo ngày càng dài dần.
- Ở xích đạo: độ dài ngày đêm bằng nhau. Càng xa xích đạo, độ dài ngày đêm càng càng chênh lệch nhiều.
- Từ vòng cực về phía cực có hiện tượng ngày hoặc đêm dài suốt 24H. Tại 2 cực số ngày hoặc đêm dài 24H kéo dài 6 tháng

Hiện tượng ngày đêm dài ngắn khác nhau theo mùa và theo vĩ độ (ví dụ trong ngày 22-6 và 22-12)

